

Για μια απολαυστική μαχητικότητα

Από το βιβλίο
Απολαυστική Μαχητικότητα
Χτίζοντας μια δυναμική αντίσταση
σε τοξικούς καιρούς
των carla bergman
και Nick Montgomery

«Η απολαυστική πολιτική είναι πολιτική που αλλάζει τη ζωή σου προς το καλύτερο ήδη επί του παρόντος. Αυτό δεν σημαίνει ότι η ενασχόληση με την πολιτική δεν είναι επίπονη. Στην πραγματικότητα η εμπλοκή με την πολιτική γεννιέται μέσα από κάτι που σε κάνει να υποφέρεις. Αλλά η απόλαυση είναι το να γνωρίζουμε και να αποφασίζουμε ότι μπορούμε να κάνουμε κάτι γι' αυτό, είναι το να αναγνωρίζουμε ότι μοιραζόμαστε τον πόνο μας με άλλους ανθρώπους, το να αισθανόμαστε την αλληλεγγύη των γύρω μας. Οι αγωνιστές στην Αργεντινή μιλούν για την «πολιτικοποίηση της θλίψης μας».»

Συνέντευξη της Silvia Federici στους carla bergman και Nick Montgomery, «Joyful Militancy. Building Thriving Resistance in Toxic Times», σ. 113.

Απολαυστική μαχητικότητα

Ένα ζωντανό πρόγραμμα της ΠΑΤ / PAT Live

Πώς στεκόμαστε απέναντι στο πλήθος των απωλειών και της ρητορικής της απόγνωσης, απέναντι στο πλήθος καταστροφών και κρίσεων που μας περιβάλλουν σε τοπικό και διεθνές επίπεδο; Οικολογικές καταστροφές, πυρκαγιές, πλημμύρες, νέα μέτωπα πολέμων, απώλειες ανθρώπων στο πλήθος ριψοκίνδυνων ροών πληθυσμών, έξαρση του ρατσισμού και των γυναικοκτονιών διαμορφώνουν ένα περιβάλλον απόγνωσης. Πως μπορούμε να διαχειριστούμε την απώλεια (waste/d) και να τη μετατρέψουμε σε «απολαυστική μαχητικότητα» όπως μας προτρέπει η Silvia Federici;

Είναι πλέον απολύτως σαφές ότι η καταστροφή και όχι η πρόοδος δεν είναι μόνο αυτό που αντικρίζουμε στο μέλλον αλλά είναι ήδη εδώ. Το παρόν δεν αφορά τον βιολογικό μας χρόνο επί της γης αλλά τον ιστορικό χρόνο που εκτείνεται πέρα από τα δικά μας προσωπικά όρια. Αυτή είναι η σημερινή μας πρόκληση, η κατανόηση της επικαιρότητας

όχι ως το “θέμα” που μεταφέρουν τα μίντια αλλά της επιτακτικότητας να μετατραπούμε σε μαχητικά υποκείμενα στο εδώ και στο τώρα.

Στα πλαίσια της διοργάνωσης «έξω φρενών από ευχαρίστηση» σε επιμέλεια της Νάντιας Αργυροπούλου και οργάνωση του Δήμου Χαλανδρίου, η ΠΑΤ παρουσιάζει τη διπλή περφορμανς της Χαράς Στεργίου και του Μάριου Χατζηπροκοπίου για την απώλεια (waste/d), την απόλαυση, την ήπια δύναμη (soft power) και τη μαχητικότητα και τη μετάφραση τεσσάρων κεφαλαίων του βιβλίου «Joyful Militancy/ Building Thriving Resistance in Toxic Times» των carla bergman και Nick Montgomery, εκδόσεις: AK Press, στο πλαίσιο των μικρο-εκδόσεων της ΠΑΤ.

Χαρά Στεργίου, Live Audience

Το *Live Audience* ‘παίζει’ με τις έννοιες της ζωντανής ακρόασης και του ζωντανού ακροατηρίου. Αποτελεί ένα κάλεσμα σε μια πολύ-ακροαματική διαδικασία γύρω από ένα ηχητικό και ένα γραπτό αρχείο για τα συναισθήματα και τις καταστολές των ακροαματικών μαχητικών κοινών.

Μάριος Χατζηπροκοπίου, Στο Πρόσωπο Μονάχα Είμαι Θλιμμένη

Ξέρεις τι άλλο έμαθα; Είπαν πως πρέπει να έχουμε τη χαρά της ζωής. Ε, λοιπόν την έχω. Άκουσα κι ένα ωραίο τραγούδι, μέχρι που έκλαψα.

Θα σου πω: φοβόμουν ένα είδος τυφλής και ήδη άγριας χαράς που άρχιζε να με καταλαμβάνει. Είναι ένα τίποτα που είναι ο Θεός –και που δεν έχει γεύση. Μα δεν υπάρχει πάθος που να έχεις υποφέρει με πόνο και αγάπη που να μην το ακολουθεί ένα αλληλούια. Κι ο θάνατος δεν έχει πλέον εξουσία πάνω μου γιατί ΔΕΝ ΦΟΒΑΜΑΙ ΠΙΑ! Δώσ' μου το χέρι σου.

Δεν ξέρω πώς αλλάζει κανείς πρόσωπο. Αλλά στο πρόσωπο μονάχα είμαι θλιμμένη γιατί από μέσα είμαι χαρούμενη. Είναι τόσο ωραίο να ζεις, έτσι δεν είναι;

[Μια πολυφωνική μοιρασιά κειμένων της Κλαρίσε Λισπέκτορ –για το παρόν που καίει, δίχως ελπίδα και υπόσχεση, το υλικό των πραγμάτων, τη χαρά του να χάνεσαι, τη χαρά του Σαμπάτ. Η τελευταία λέξη θα είναι η τέταρτη διάσταση.]

Τα ΠΑΤ Lives είναι μέρος της ερευνητικής μεθοδολογίας της ΠΑΤ για μια επιτελεστική παραγωγή γνώσης και μια εκπαιδευτική πρακτική μοιράσματος. Σταδιακά δημιουργείται έτσι ένα αρχείο πρακτικών και κειμένων προσβλέποντας στη δημιουργία ενός παραδείγματος όσον αφορά τους όρους της καλλιτεχνικής και επιμελητικής πρακτικής, παράλληλα με τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας που δρουν ενδυναμωτικά και εμπλουτίζουν το πεδίο.

Η παρούσα έκδοση είναι η 6η της σειράς μικρο-εκδόσεων της ΠΑΤ και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Ζωντανού Προγράμματός της. Η μετάφραση και η διακίνηση κειμένων στα ελληνικά αποτελεί για την ΠΑΤ μια μαχητική χειρονομία απέναντι στις κυρίαρχες γλώσσες και γεωγραφίες.

Στο βιβλίο τους οι carla bergman και Nick Montgomery επανεξετάζουν την παραδοσιακή φιγούρα του άκαμπτου, αδίστακτου μαχητή που τείνει να συνδέεται με την έντονη πειθαρχία, το καθήκον και τον ένοπλο αγώνα, χαρακτηριστικά που έρχονται σε αντίθεση με το να είσαι εύπλαστος/η, δεκτικός/ή ή ευαίσθητος/η. Αυτά τα ιδεώδη της μαχητικότητας έχουν αμφισβητηθεί, ιδίως από μαύρες, Αυτόχθονες

και μετα-αποικιακές φεμινίστριες, οι οποίες έχουν επισημάνει τις παγίδες της άκαμπτης ιδεολογίας, της πατριαρχικής ηγεσίας και της παραμέλησης της φροντίδας και της αγάπης. Στο πολυφωνικό βιβλίο τους, η μαχητικότητα της ACT UP και των Μητέρων της Plaza de Mayo στην Αργεντινή τη δεκαετία του 1970 συναντούν την Αναζωογόνηση των Αυτοχθόνων στην Όκα του Καναδά το καλοκαίρι του 1990 και τις ιστορικές κουίρ εξεγέρσεις:

«Είναι δυνατόν να είμαστε μαχητικοί για τη δημιουργικότητα και τη φροντίδα; Μπορεί η μαχητικότητα να είναι αποκρίσιμη και να βασίζεται στις σχέσεις; Μπορούν οι άνθρωποι να είναι μαχητικοί για την απόλαυση; Με την απολαυστική μαχητικότητα θέλουμε να δούμε τι σημαίνει να ζωντανεύουν ο αγώνας και η φροντίδα, η αγωνιστικότητα και η τρυφερότητα, χέρι-χέρι.»

Απολαυστική Μαχητικότητα των carla bergman και Nick Montgomery Κεφάλαιο 1ο, υποκεφάλαια 3-6.

Η απόλαυση δεν είναι ευτυχία

Με όλα αυτά κατά νου, θέλουμε να διαχωρίσουμε την ευτυχία από την απόλαυση, με την ελπίδα να ξεκαθαρίσουμε περαιτέρω τι εννοούμε με την απολαυστική μαχητικότητα. Η ευτυχία που μας προσφέρει η Αυτοκρατορία (Empire)¹ δεν είναι το ίδιο με την απόλαυση, παρόλο που συμβατικά εκλαμβάνονται ως συνώνυμα. Για παράδειγμα, το Αγγλικό Λεξικό της Οξφόρδης ορίζει την απόλαυση απλά ως «αίσθημα μεγάλης ευχαρίστησης ή ευτυχίας».² Αλλά ενώ ο απολαυστικός μετασχηματισμός αναιρεί τις αποχαυνωτικές επιδράσεις της Αυτοκρατορίας, η ευτυχία έχει γίνει εργαλείο υποταγής.

Υπό την Αυτοκρατορία, η ευτυχία θεωρείται καθήκον και η δυστυχία διαταραχή. Οι εταιρείες μάρκετινγκ πωλούν όλο και περισσότερες εμπειρίες απόλαυσης αντί για προϊόντα: ευτυχία είναι οι χαλαρωτικές διακοπές στην παραλία, μια έντονη νύχτα στο μπαρ, ένα απολαυστικό ποτό μια ζεστή μέρα ή η ικανοποίηση και η ασφάλεια της συνταξιοδότησης. Ως καταναλωτές, ενθαρρυνόμαστε να γίνουμε γνώστες και να διαμορφώνουμε αναλόγως, μια ολοένα και πιο εκλεπτυσμένη αίσθηση των ειδών κατανάλωσης που μας κάνουν ευτυχισμένους. Ως εργαζόμενοι, αναμένεται από μας να βρούμε την ευτυχία στη δουλειά μας. Ο νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός ενθαρρύνει τα υποκείμενά του να βασίσουν τη ζωή τους σε αυτή την αναζήτηση της ευτυχίας, υποσχόμενος ευχαρίστηση, ευδαιμονία, εκπλήρωση, διέγερση, ενθουσιασμό ή ικανοποίηση, ανάλογα με τα

1 Σ.μ. Κατά τους Michael Hardt και Antonio Negri η Αυτοκρατορία είναι η νέα μορφή παγκόσμιας κυριαρχίας, συντιθέμενη από μία σειρά εθνικών και υπερεθνικών οργανισμών, τους οποίους διέπει μία και αυτή εξουσιαστική λογική. (Michael Hardt και Antonio Negri, Αυτοκρατορία, Scripta, Δεκέμβριος 2002, μτφρ. Νεκτάριος Καλαϊτζής)

2 Joy—Definition of Joy in English, Oxford English Dictionary (Oxford: Oxford University Press, 2016), [https:// en.oxforddictionaries.com/definition/joy](https://en.oxforddictionaries.com/definition/joy).

γούστα και τις προτιμήσεις σας (και τον προϋπολογισμό σας).

Η αναζήτηση της ευτυχίας δεν έρχεται μόνο μέσω της κατανάλωσης. Η Αυτοκρατορία, επίσης, πουλάει την απόρριψη της ανοδικής κινητικότητας και του καταναλωτισμού ως άλλη μια μορφή ήρεμης συγκράτησης: το άτομο συνειδητοποιεί ότι αυτό που πραγματικά το κάνει ευτυχισμένο είναι η ζωή σε μια μικρή πόλη όπου όλοι ξέρουν το όνομά σου, ή μια ταπεινή πυρηνική οικογένεια, ή ο kinky πολυερωτισμός, ή τα ταξίδια, ή τα πνευματώδη πειράγματα, ή το μαγείρεμα «πειραγμένου» φαγητού, ή τα φοβερά χορευτικά πάρτι. Το θέμα δεν είναι ότι αυτές οι δραστηριότητες είναι λάθος ή κακές. Πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν το φαγητό, το χορό, το σεξ, την οικειότητα και τα ταξίδια με τρόπους που είναι συνυφασμένοι με μετασχηματιστικούς αγώνες και δεσμούς. Όμως η Αυτοκρατορία αδειάζει αυτές και άλλες δραστηριότητες από τη μετασχηματιστική τους δυνατότητα, καλώντας μας να διαμορφώσουμε τη ζωή μας βάσει της αναζήτησης της ευτυχίας ως τελικό στόχο ζωής. Η Rebecca Solnit το εξηγεί αυτό εμφατικά:

*Η ευτυχία είναι ένα είδος γελοίου πράγματος που υποτίθεται ότι όλοι μας πρέπει να κυνηγάμε όπως τα σκυλιά τα αυτοκίνητα, κάτι που υποδεικνύει ότι υπάρχει ένα είδος σταθερής ευημερίας ... μπορείς να νιώθεις ότι έχεις αυτοπεποίθηση, μπορείς να νιώθεις ότι αγαπιέσαι, αλλά νομίζω ότι η απόλαυση αναβοσβήνει σε στιγμές και μετά έχεις άλλα σημαντικά πράγματα να ασχοληθείς. Η ευτυχία - η μοκέτα της ψυχής - είναι κάπως υπερεκτιμημένη».*³

Ομοίως, η φεμινίστρια θεωρητικός Sara Ahmed γράφει ότι «το να είσαι εξαρτημένη από την ευτυχία σημαίνει να σου αρέσει η κατάστασή σου ... η συναίνεση παράγεται μέσω του να μοιράζεσαι ευτυχισμένα αντικείμενα, δημιουργώντας μια κουβέρτα της οποίας η ζεστασιά καλύπτει τη δυνατότητα του σώματος να επηρεαστεί διαφορετικά».⁴ Όπως η μοκέτα ή μια ζεστή κουβέρτα, η αναζήτηση της ευτυχίας αποκλείει άλλες δυνατότητες, άλλες υφές, άλλα συναισθή-

3 Rebecca Solnit, *We Could Be Heroes*, EMMA Talks, Vancouver, 17 Φεβρουαρίου 2016. <http://emmataalks.org/session/rebecca-solnit/>.

4 Sara Ahmed, *The Promise of Happiness* (Durham: Duke University Press, 2010), σ. 192.

ματα. Η Ahmed δείχνει πώς η υπόσχεση της ευτυχίας μπορεί να είναι ύπουλη, ενθαρρύνοντάς μας να αγνοήσουμε ή να απομακρυνθούμε από τον πόνο -τον δικό μας ή των άλλων- αν αυτός απειλεί την ευτυχία. Αυτή η υπόσχεση έχει μια έμφυλη και φυλετική λογική: η Αυτοκρατορία έχει σχεδιαστεί για να εξασφαλίσει την ευτυχία των λευκών ανδρών ειδικότερα, ενώ τα συναισθήματα των γυναικών, των φιλοκουίρ και τρανς ατόμων, αλλά και των έγχρωμων ατόμων αστυνομεύονται έντονα. Όπως γράφει η Nishnaabe (σ.μ. Αυτόχθων λαός των Μεγάλων Λιμνών του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών) ακαδημαϊκός και καλλιτέχνης Leanne Betasamosake Simpson,

Μου λένε επανειλημμένα ότι δεν μπορώ να είμαι θυμωμένη αν επιθυμώ την αλλαγή που σε μεταμορφώνει - ότι η έκφραση του θυμού και της οργής ως συναισθήματα είναι λάθος, παραπλανητικά και αντιπαραγωγικά για το κίνημα. Το υποκρύπτον μήνυμα σε τέτοιες δηλώσεις είναι ότι εμείς, ως Αυτόχθονες και Μαύροι λαοί, δεν επιτρέπεται να εκφράζουμε ένα πλήρες φάσμα ανθρώπινων συναισθημάτων. Μας ενθαρρύνουν να καταπνίγουμε τις αντιδράσεις που δεν θεωρούνται εύγευστες ή σεβαστές στην κοινωνία των εποίκων. Αλλά η σωστή συναισθηματική αντίδραση στη βία που στοχεύει τις οικογένειές μας είναι η οργή.⁵

Η Simpson δείχνει πώς ο περιορισμός των αρνητικών συναισθημάτων μπορεί να λάβει χώρα στα ίδια τα κινήματα: οι επιταγές να είναι κανείς ευτυχισμένος, καλός ή ευγενικός μπορεί να συντηρούν τη βία, εκτοπίζοντας τον θυμό και τον ανταγωνισμό. Η δυστυχία παθολογικοποιείται μαζί με τα λεγόμενα «αρνητικά» συναισθήματα, όπως η οργή, η απελπισία, η αγανάκτηση και ο φόβος, όταν μπαίνουν εμπόδιο στις μορφές ευτυχίας που μας έχουν υποσχεθεί.

Για όσους αρνούνται αυτές τις επιταγές, ο έλεγχος και ο εξαναγκασμός παραμονεύουν πίσω από απολαυστικές υποσχέσεις. Το να θεωρείται κανείς απειλή για την ευτυχία των άλλων -ιδιαίτερα των λευκών ανδρών- μπορεί να αποβεί θανατηφόρο. Αυτά τα περίπλοκα

5 Leanne Betasamosake Simpson, "Indict the System: Indigenous & Black Connected Resistance," Leanne Simpson.ca, <http://leannesimpson.ca/indict-the-system-indigenous-black-connected-resistance/> (όπως ήταν προσβάσιμο στις 28 Νοεμβρίου 2014).

δίκτα υποταγής παρουσιάζονται ως ατομικές αδυναμίες ή παθολογίες. Η δυστυχία, η αγανάκτηση και η θλίψη γίνονται στη συνέχεια αντιληπτές ως ατομικές διαταραχές, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω φαρμάκων, αυτοβοήθειας, θεραπείας και άλλων εξατομικευμένων μέτρων.

Το θέμα δεν είναι ότι η ευτυχία είναι πάντα κακή ή ότι το να είσαι ευτυχισμένος σημαίνει ότι είσαι συνένοχος με την Αυτοκρατορία. Η ευτυχία μπορεί επίσης να είναι ανατρεπτική και επικίνδυνη, ως μέρος μιας διαδικασίας μέσω της οποίας γίνεται κανείς πιο ζωντανός και ικανός. Αλλά όταν η ευτυχία γίνεται κάτι που πρέπει να αρπάξουμε ή να κυνηγήσουμε ως το νόημα της ζωής, τείνει να χάσει τη μετασχηματιστική της δυνατότητα. Και αν δεν είμαστε ευτυχισμένοι -αν είμαστε σε κατάθλιψη, αγχωμένοι, εθισμένοι ή «τρελοί» - αναλαμβάνουμε να διορθώσουμε τον εαυτό μας ή τουλάχιστον να διαχειριστούμε τα συμπτώματά μας. Το να ντύσουμε την ευτυχία με ένα χαλί από τοίχο σε τοίχο είναι ένα αναισθητικό υπό την Αυτοκρατορία.

Η πρόκληση δεν είναι να απορρίψουμε την ευτυχία υπέρ του καθήκοντος ή της αυτοθυσίας, αλλά να προχωρήσουμε σε διαδικασίες σκέψης, συναισθημάτων και δράσης που αναιρούν την υποταγή, ξεκινώντας από την καθημερινή ζωή. Επειδή η Αυτοκρατορία έχει διαμορφώσει τις ίδιες τις προσδοκίες, τις διαθέσεις και τις ταυτότητές μας, αυτό συνεπάγεται πάντοτε το να έρθουμε αντιμέτωποι με πλευρές του εαυτού μας. Αυτό είναι ένα από τα θεμελιώδη ερωτήματα που διατρέχουν τη σπινοζική τάση: Πώς οι άνθρωποι οδηγούνται να επιθυμούν τις δικές τους ασφυκτικές μορφές υποταγής; Πώς καταλήγουμε να επιθυμούμε τις βίαιες, εξαντλητικές μορφές ζωής που προσφέρει η Αυτοκρατορία; Πώς τα μετασχηματιστικά κινήματα υποχωρούν στους ρυθμούς του καπιταλισμού και του κράτους; Και το πιο σημαντικό, πώς μπορούμε να προκαλέσουμε κάτι διαφορετικό;

Επειδή η Αυτοκρατορία έχει επιρροή στις επιθυμίες μας και στους ρυθμούς της ζωής μας, η αναίρεση της δεν μπορεί να αφορά την ανακάλυψη μιας αλήθειας ή την αποκάλυψή της στους άλλους, σαν να έχουμε όλοι εξαπατηθεί. Το είδος του μετασχηματισμού που μας

ενδιαφέρει δεν έχει να κάνει με το να αλλάξουμε τους ανθρώπους ή με το να μπορέσουμε επιτέλους να δούμε καθαρά.

Η δύναμη της απόλαυσης

Η έμφαση στην απόλαυση, σε αντίθεση με την ευτυχία, έχει να κάνει με το να απομακρυνθούμε από τις δοσμένες συνήθειες, αντιδράσεις και συναισθήματα. Αναβλύζοντας στις ρωγμές της αυτοκρατορίας, η απόλαυση αναπλάθει τους ανθρώπους μέσω της μάχης με τις δυνάμεις της υποταγής. Η απόλαυση είναι μια διαδικασία *αποϋποκειμενοποίησης*, ένα ξεχαρβάλωμα, μια εντατικοποίηση της ίδιας της ζωής.⁶ Είναι μια διαδικασία ζωντανέματος και διάλυσης.

Ενώ η ευτυχία χρησιμοποιείται ως αναισθητικό που προκαλεί εξάρτηση, η απόλαυση είναι η ανάπτυξη της ικανότητας των ανθρώπων να κάνουν και να αισθάνονται νέα πράγματα, με τρόπους που μπορούν να σπάσουν αυτή την εξάρτηση. Είναι η αισθητική, με την παλαιότερη έννοιά της, πριν το διαχωρισμό σκέψης και συναισθήματος: η αύξηση της ικανότητάς μας να αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας. Όπως μας εξήγησε ο Μεξικανός ακτιβιστής και συγγραφέας Gustavo Esteva στη συνέντευξή που κάναμε:

Χρησιμοποιούμε τη λέξη αισθητική για να υπαινιχθούμε το ιδεώδες της ομορφιάς. Η ετυμολογική σημασία, σχεδόν χαμένη, συνδέει τη λέξη με την ένταση της αισθητηριακής εμπειρίας- σημαίνει διορατική, οξεία στις αισθήσεις. Αυτή η σημασία διατηρείται σε λέξεις όπως η αναισθησία. Συγκρίνοντας μια κηδεία σε μια σύγχρονη, μεσοαστική οικογένεια και σε ένα χωριό στο Μεξικό ή την Ινδία, μπορούμε να δούμε την αντίθεση στον τρόπο με τον οποίο κάποιος εκφράζει ή όχι τα συναισθήματά του και το πώς η απόλαυση και η θλίψη μπορούν να

6 Η ερμηνεία που δίνουμε στην έννοια της απόλαυσης του Σπινόζα προέρχεται από πολλές πηγές, αλλά μια από τις πιο χρήσιμες είναι η συνέντευξη της Mary Zournazi με τον θεωρητικό του συν-αισθήματος Brian Massumi, στην οποία διακρίνει την απόλαυση από την ευτυχία. Πρβλ. Mary Zournazi, *Navigating Movements: A Conversation with Brian Massumi*, στο *Hope: New Philosophies for Change*, Mary Zournazi (New York: Routledge, 2002), σ. 241–242.

συνδυαστούν με μεγάλη ένταση.⁷

Ο Esteva ανέφερε ότι το *sentipensar* [σκέπτεσθαι-συναισθάνεσαι] εξακολουθεί να έχει αυτό το νόημα στα ισπανικά: η πεποίθηση ότι δεν μπορείς να σκέφτεσαι χωρίς να αισθάνεσαι ή να αισθάνεσαι χωρίς να σκέφτεσαι. Όπως μας εξήγησε η φεμινίστρια ακαδημαϊκός Silvia Federici στη συνέντευξη που της πήραμε, η απόλαυση είναι μια χειροπιαστή αίσθηση συλλογικής δύναμης:

Μου αρέσει η διάκριση μεταξύ ευτυχίας και απόλαυσης. Μου αρέσει η απόλαυση, όπως και σ' εσάς, γιατί πιστεύω ότι η απόλαυση είναι ένα ενεργό πάθος. Δεν είναι μια στάσιμη κατάσταση ύπαρξης. Δεν είναι ικανοποίηση με τα πράγματα όπως είναι. Είναι μέρος του να νιώθεις τις δυνατότητες της δύναμης που αναπτύσσονται μέσα σου και αναπτύσσονται στους ανθρώπους γύρω σου. Είναι ένα συναίσθημα, ένα πάθος, που προέρχεται από μια διαδικασία μετασχηματισμού. Και είναι μια διαδικασία ανάπτυξης. Αυτό λοιπόν δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πρέπει να είσαι ικανοποιημένη με την κατάστασή σου. Σημαίνει ότι και πάλι, χρησιμοποιώντας τον Σπινόζα, ότι κατανοείς την κατάσταση και ότι λαμβάνεις δράση με τρόπο που να αισθάνεσαι ότι κατανοείς και ότι προχωράς σύμφωνα με αυτό που απαιτείται εκείνη τη στιγμή. Έτσι αισθάνεσαι ότι έχεις τη δύναμη να αλλάξεις και αισθάνεσαι τον εαυτό σου να αλλάζει με αυτό που κάνεις, μαζί με άλλους ανθρώπους. Δεν είναι μια μορφή συγκατάβασης απέναντι σε αυτό που είναι δεδομένο.⁸

Αυτό το αίσθημα της δύναμης να αλλάξει κανείς τη ζωή του και τις συνθήκες της είναι ο πυρήνας της συλλογικής αντίστασης, των εξεγέρσεων και της οικοδόμησης εναλλακτικών στη ζωή υπό την Αυτοκρατορία. Η απόλαυση είναι το *sentipensar* που προκύπτει από το να γίνεσαι ικανός για περισσότερα, και συχνά αυτό ενέχει να αισθάνεσαι πολλά συναισθήματα ταυτόχρονα. Έχει να κάνει με αυτό που η Μαύρη ποιήτρια και διανοούμενη Audre Lorde αποκαλεί ερωτισμό:

7 Gustavo Esteva, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, μέσω email, 26 Απριλίου 2014

8 Silvia Federici, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, μέσω τηλεφώνου, 18 Ιανουαρίου 2016.

Γιατί όταν αρχίζουμε να νιώθουμε βαθιά κάθε πτυχή της ζωής μας, αρχίζουμε και να απαιτούμε να ευθυγραμμιστεί ο εαυτός μας και οι στόχοι μας με την απόλαυση που πια ξέρουμε πως έχουμε την ικανότητα να νιώσουμε. Η ερωτική μας γνώση μας δίνει δύναμη, γίνεται ο μεγεθυντικός φακός μέσα από τον οποίο περιεργαζόμαστε κάθε πτυχή της ύπαρξής μας και μας αναγκάζει να αξιολογήσουμε με ειλικρίνεια τον ρόλο κάθε πτυχής στη ζωή μας. Και από μέσα μας αναδύεται το βαρύ καθήκον να μη συμβιβαστούμε με το βολικό, το πρόχειρο, το συμβατικά αναμενόμενο από εμάς, ούτε με αυτό που μας παρέχει απλά και μόνο ασφάλεια.⁹

Η Lorde ξεκαθαρίζει ότι αυτή η ικανότητα για συναίσθημα δεν αφορά την πρόσκαιρη ευχαρίστηση ή ικανοποίηση: το να ακολουθήσει κανείς τη γραμμή της απαιτεί υπευθυνότητα και σε απομακρύνει από την άνεση και την ασφάλεια. Αναιρεί την ακινησία. Κάνει τις αποχαυνωτικές ανέσεις ανυπόφορες. Στη συνέντευξή μας με τη συγγραφέα και ακτιβίστρια adrienne maree brown, τόνισε ότι η απόλαυση είναι η ικανότητα να είμαστε πιο πλήρως παρόντες/ούσες στον εαυτό μας και στον κόσμο:

Αισθάνομαι πολύ τυχερή που η μητέρα μου μου διάβασε πολλές φορές τον Προφήτη του Khalil Gibran. Υπάρχει όλο αυτό το θέμα σχετικά με το πώς η θλίψη σου ανοίγει χώρο για την απόλαυση σου και το αντίστροφο. Αυτό με έχει βοηθήσει πολύ. Τα τελευταία χρόνια έχω μπει σε ένα μονοπάτι να μάθω somatics, πώς να είμαι στην ολότητά μου, με το τραύμα μου, με τα ερεθίσματα μου, με τη λάμψη μου. Όλα έχουν να κάνουν με το να είσαι παρών/ούσα, να είσαι αφυπνισμένος/η μέσα στην πραγματική σου ζωή σε πραγματικό χρόνο.¹⁰

Με αυτή την έννοια, η απόλαυση δεν προκύπτει αποφεύγοντας τον πόνο, αλλά με το να αγωνιζόμαστε μέσα και διαμέσου του πόνου. Το να κάνουμε χώρο για τα συλλογικά συναισθήματα οργής, θλίψης ή μοναξιάς μπορεί να είναι βαθιά μεταμορφωτικό. Η Αυτοκρατορία, αντίθετα, εργάζεται για να κρατήσει τα υποκείμενά της κολλημένα

9 Audre Lorde, *Sister Outsider*, μτφρ. Ισμήνη Θεοδωροπούλου, εκδόσεις Κείμενα, 2023, σ. 77.

10 adrienne maree brown, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, μέσω email, 11 Νοεμβρίου 2015

στην εξατομίκευση της θλίψης: εγκλωβισμένα σε συνήθειες και σχέσεις που είναι εξαντλητικές, τοξικές και ιδιωτικοποιημένες. Αυτή η στασιμότητα μπορεί να διατηρηθεί μέσα από την επιδίωξη της ευτυχίας και την προσπάθεια να εξουδετερώσει ή να αποφύγει τον πόνο. Το να είμαστε πιο πλήρως παρόντες, αντίθετα, σημαίνει να συντονιζόμαστε με αυτό που μας επηρεάζει και να συμμετέχουμε ενεργά στις δυνάμεις που μας διαμορφώνουν.

Αυτός ο συντονισμός μπορεί να είναι διακριτικός και τρυφερός ή μπορεί να είναι μια βίαιη πράξη άρνησης. Μερικές φορές αυτές οι μετατοπίσεις είναι ελάχιστα αισθητές και διαρκούν δεκαετίες, και μερικές φορές είναι έντονες και σεισμικές. Για τον Deleuze, η σκέψη ξεκινάει από στενούς χώρους όπου περιχαρακωνόμαστε από τις δυνάμεις της υποταγής. Δεν πρόκειται για μια πράξη ατομικής βούλησης, αλλά για μια κραυγή που διακόπτει αβάσταχτες δυνάμεις, ανοίγοντας χώρο για μια πιο ενεργή μάχη.¹¹ Γι αυτό και τόσα πολλά κινήματα και αγώνες ξεκινούν με μια κραυγή άρνησης: NO (OXI), ¡Ya Basta! (Αρκετά!), Enough! (Αρκετά!), Fuck off (Άντε γαμήσου). Διακόπτουν τις δυνάμεις υποταγής της Αυτοκρατορίας κάνουν δυνατές νέες πρακτικές και νέους κόσμους. Μια σπίθα άρνησης μπορεί να οδηγήσει σε μια έξαρση συλλογικής οργής και εξέγερσης. Με αυτόν τον τρόπο, η απόλαυση μπορεί να ξεσπάσει μέσα από την απελπισία, την οργή, την αγανάκτηση ή άλλα λεγόμενα «αρνητικά» συναισθήματα. Παρομοίως, με μηδενιστικό πνεύμα, οι ανώνυμοι συγγραφείς του κουίρ περιοδικού *Bædan* βλέπουν την υπεραπόλαυση (*jouissance*) ως κάτι που υπερβαίνει την απλή απόλαυση ή ευχαρίστηση, την αντιλαμβάνονται ως μια εκστατική ρήξη στην κοινωνική τάξη που επιβάλλει η Αυτοκρατορία:

Θα πρέπει να αναλύσουμε αυτή τη διάκριση μεταξύ ευχαρίστησης και πόνου ως μια εγγραφή της κοινωνικής τάξης στο σώμα μας. Και κατά τον ίδιο τρόπο, είναι οι καθημερινές και μικροσκοπικές απολαύσεις που παράγονται μέσω των σύγχρονων ρυθμίσεων εξουσίας που μας κρατούν εξαρτώμενα από αυτές τις ρυθμίσεις για την ευημερία μας. Η

11 Αυτή η ανάγνωση του Deleuze οφείλεται σε συζητήσεις με την Kim Smith και στην ανάγνωση που έχει αναπτύξει για την Susan Ruddick. Βλ. Susan Ruddick, "The Politics of Affect: Spinoza in the Work of Negri and Deleuze," *Theory, Culture & Society* 27/4 (2010), σ. 21–45.

υπεραπόλαυση, καταργώντας και τις δύο πλευρές αυτής της διάκρισης, μας αποκόπτει από τον πόνο ως ένστικτο αυτοσυντήρησης και από την απόλαυση ως τη δελεαστική δωροδοκία της κοινωνίας. Είναι η διαδικασία που μας απελευθερώνει στιγμιαία από τον φόβο του θανάτου (κυριολεκτικά ή μεταφορικά), έναν τόσο ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα. Μπορούμε να εντοπίσουμε αυτή την αναγέννηση στις ιστορικές στιγμές της κουίρ εξέγερσης: *cafe Compton's*, *Dewey's*, *White Night*, *Stonewall*, και αμέτρητες άλλες στιγμές όπου τα κουίρ σώματα συμμετείχαν στη ρήξη - πετώντας τούβλα, βάζοντας φωτιές, σπάζοντας παράθυρα, πανηγυρίζοντας. Αλλά πιο επί της ουσίας, η υπεραπόλαυση εντοπίζεται ακριβώς στην πτυχές αυτών των στιγμών (και άλλων άγνωστων σε εμάς) που διαφεύγουν από τους ιστορικούς, ή εκείνες που δεν μπορούν να αποτυπωθούν σε ένα βιβλίο ή να τοποθετηθούν με τάξη μέσα σε αφηγήσεις προόδου για τα κουίρ άτομα, ή του ορθολογικού πολιτικού αγώνα για ένα καλύτερο μέλλον.¹²

Η υπεραπόλαυση είναι δύσκολο να προσδιοριστεί, επειδή είναι η ίδια κίνηση και μεταμόρφωση. Σπάζοντας τον διαχωρισμό μεταξύ απόλαυσης και πόνου, αναιρεί συνήθειες που κρατούν τα υποκείμενα στη θέση τους. Δεν υπονοούμε ότι υπάρχει κάποια κρυφή ενότητα πίσω από την κουίρ μηδενιστική *υπεραπόλαυση*, την έννοια του ερωτικού στον μαύρο φεμινισμό, ή τη λατινοαμερικανική έννοια του *σκέπτεσθαι-συναισθάνεσαι* (*sentipensar*). Αλλά πιστεύουμε ότι αυτά και άλλα ρεύματα συντονίζονται με τη σπινοζική έννοια της απόλαυσης: μια διαδικασία που είναι μετασχηματιστική, επικίνδυνη, επώδυνη και ισχυρή, αλλά και κάπως άπιαστη. Ένα παράδοξο της απόλαυσης είναι ότι δεν μπορεί να περιγραφεί πλήρως - ενσωματώνεται πάντα με διαφορετικό τρόπο, καθώς οι διαφορετικοί αγώνες ανοίγουν περισσότερο χώρο για τους ανθρώπους προκειμένου να αλλάξουν και να αλλαχθούν. Στην πραγματικότητα, το να την αρπάξουμε, να τη βάλουμε κάτω, να ισχυριστούμε ότι την αντιπροσωπεύουμε πλήρως θα ήταν σαν να τη μετατρέπουμε σε μια νεκρή εικόνα, αποκομμένη από το ζωντανό της ξεδίπλωμα. Ο τρόπος για να συμμετέχει κανείς στον απολαυστικό μετασχηματισμό είναι μέσω της εμπύθισης σε αυτόν, πράγμα αδύνατο αν κάποιος στέκεται πά-

12 Bædan, "The Anti-Social Turn," Bædan 1: Journal of Queer Nihilism Αύγουστος 2012, σ. 186.

ντα απέξω, αξιολογώντας ή προσπαθώντας να ελέγξει τα πράγματα.

Άλλη μια πτυχή του γιατί είναι δύσκολο να μιλήσουμε για τον απολαυστικό μετασχηματισμό είναι εξαιτίας της κληρονομιάς μιας δυϊστικής, πατριαρχικής κοσμοθεωρίας στην οποία η «πραγματική» αλλαγή υποτίθεται ότι είναι μετρήσιμη και παρατηρήσιμη, και η «ευφυΐα» είναι η ικανότητα για μια αποστασιοποιημένη διαχείριση των αποτελεσμάτων. Ακόμα και η ικανότητα να ζούμε διαφορετικά και να απορρίπτουμε κομμάτια της Αυτοκρατορίας παρουσιάζεται συχνά με πατριαρχικούς τρόπους:

το υποκείμενο της επανάστασης είναι το ηρωικό, ισχυρογνώμων άτομο που έχει την ικανότητα να βλέπει τις ψευδαισθήσεις του παρελθόντος και να απελευθερώνεται από τα λάθη και τα σφάλματά του. Όπως έχουν επισημάνει φεμινίστριες, κούιρ, αντιρατσιστές και Αυτόχθονες συγγραφείς, αυτό είναι ένα όραμα που περιορίζεται στο αποστασιοποιημένο, αρσενικό άτομο ως βασική μονάδα ζωής και ελευθερίας.

Αντί να προσπαθούμε να κατευθύνουμε ορθολογικά την πορεία των γεγονότων, μια συν-αισθηματική πολιτική έχει να κάνει με το να μάθουμε να συμμετέχουμε πιο ενεργά στις δυνάμεις που συνθέτουν τον κόσμο και τον εαυτό μας. Αυτό εννοούσε ο Σπινόζα με τον όρο νοημοσύνη. Η υποστήριξη της απόλαυσης δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός αποστασιοποιημένου ορθολογισμού, αλλά μόνο μέσω της εναρμόνισης με τις σχέσεις, τα συναισθήματα και τις δυνάμεις - μια πρακτική σοφία που υποστηρίζει την άνθηση και τον πειραματισμό.¹³

Να πώς το έθεσε η διοργανώτρια και μαχητική ερευνήτρια Marina Sitrin όταν μιλήσαμε μαζί της:

Είμαι τόσο ενθουσιασμένη γι αυτό το πρότζεκτ. Όλα συντονίζονται βαθιά με πράγματα που σκέφτομαι, βλέπω, φοβάμαι και ονειρεύ-

13 Αυτή η έννοια της σοφίας αντλείται από τη βοηθητική εξήγηση της Claire Carlisle για τη σπινοζική σοφία ως κάτι που μοιάζει με τη "συναισθηματική νοημοσύνη". Βλέπε Claire Carlisle, "Spinoza, Part 7: On the Ethics of the Self", The Guardian, 21 Μαρτίου 2011, <https://www.theguardian.com/commentisfree/belief/2011/mar/21/spinoza-ethics-of-the-self>.

*ομαι. Ο ρόλος της απόλαυσης, ιδίως με τον τρόπο που την περιγράφετε, απουσιάζει συχνά -αν και όχι εντελώς- από τις συζητήσεις και τις κατασκευές μας στο βόρειο τμήμα της Αμερικής και της Ευρώπης. Είναι και μια αρκετά μεγάλη και αφηρημένη έννοια και ταυτόχρονα μια πολύ απλή, άμεση και συναισθηματική. Πώς αισθανόμαστε όταν συμμετέχουμε σε ένα κίνημα ή μια ομάδα; Ποιες είναι οι σχέσεις μας με τους άλλους στην ομάδα; Έχει την αίσθηση του ανοιχτού; Της φροντίδας; Του κοινωνικού; Υπάρχει εμπιστοσύνη; Γιατί επιστρέφουμε στις συνελεύσεις και στις δράσεις; Είναι οι άνθρωποι ανοιχτοί ο ένας απέναντι στον άλλο;*¹⁴

Αυτές οι ερωτήσεις δεν έχουν να κάνουν μόνο με το αν οι άνθρωποι αισθάνονται καλά. Αφορούν το πώς οι χώροι και οι αγώνες μας επηρεάζουν, και τις δυνατότητες να γίνουμε πιο ζωντανοί, ανοιχτοί, αξιόπιστοι και δημιουργικοί. Πρακτικές που φαίνεται να μοιάζουν μεταξύ τους μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές, όσον αφορά το τι επιτρέπουν συν-αισθηματικά (ή όχι). Ανάλογα με το πλαίσιο, τις σχέσεις και τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσονται τα πράγματα, μια τακτική όπως η απεργία ή η διαδήλωση μπορεί να βασίζεται σε μια θλιβερή συμμόρφωση με τη συνήθεια ή το καθήκον, ή μπορεί να είναι μια βαθιά εμπειρία που συνδέει τους ανθρώπους με νέους τρόπους και ανοίγει δυνατότητες για δημιουργικότητα και κίνηση. Θα μπορούσε επίσης να είναι ένα μπλεγμένο μείγμα από παρωχημένες ρουτίνες, αντιδραστικό περιορισμό, και μετασχηματιστική δυνατότητα.

Η μετασχηματιστική δύναμη μπορεί να μοιάζει με μια δραματική ρήξη με τις σχέσεις και τα μονοπάτια της ζωής που έχουν προσφερθεί από την Αυτοκρατορία, αλλά μπορεί επίσης να περιλαμβάνει πιο διακριτική δουλειά του να μάθουμε να αγαπάμε τόπους, οικογένειες, φίλους και κομμάτια του εαυτού μας με νέους τρόπους. Συνεπάγεται την εμβάθυνση ορισμένων δεσμών, παράλληλα με τη διακοπή άλλων, και τη δυνατότητα επιλεκτικής ανοιχτότητας μέσω σταθερών ορίων. Τι θα μπορούσε να σημαίνει το να είμαστε μαχητικοί ή έντονα αφοσιωμένοι σε όλο αυτό; Είναι δυνατόν να είμαστε μαχη-

14 Marina Sitrin, συνέντευξη στους Nick Montgomery και carla bergman, μέσω email, 4 Φεβρουαρίου 2016

τικοί για τη δημιουργικότητα και τη φροντίδα; Μπορεί η μαχητικότητα να είναι αποκρίσιμη και να βασίζεται στις σχέσεις; Μπορούν οι άνθρωποι να είναι μαχητικοί για την απόλαυση;

Μαχητικοί για την απόλαυση

Θέλουμε να συνδέσουμε την απόλαυση με τη μαχητικότητα για διάφορους λόγους. Μας ενδιαφέρει πώς η ικανότητα για άρνηση και η προθυμία για αγώνα μπορεί να ενεργοποιούν, να είναι σχεσιακές και να δημιουργούν δυνατότητες για συλλογικό αγώνα και κίνηση, με τρόπους που δεν συνδέονται απαραίτητα με τον έλεγχο, το καθήκον ή το κυνήγι της πρωτοπορίας. Θέλουμε μια διευρυμένη αντίληψη της μαχητικότητας που επιβεβαιώνει τη δυνατότητα μετασχηματισμού θυσιάζοντας την άνεση, την ασφάλεια ή την προβλεψιμότητα. Ένας κοινός ορισμός της μαχητικότητας είναι να είναι κανείς «σθεναρά ενεργός, μαχητικός και επιθετικός, ιδίως για την υποστήριξη ενός σκοπού».¹⁵ Μας ενδιαφέρουν οι τρόποι με τους οποίους το να φέρεις σε επαφή την απόλαυση με τη μαχητικότητα βοηθά στη σύνδεση του άγριου αγώνα με το έντονο συν-αίσθημα: οι εξεγέρσεις και τα κινήματα δεν έχουν να κάνουν μόνο την αποφασιστική αντίσταση, αλλά και με τη διεύρυνση των συλλογικών ικανοτήτων. Με την απολαυστική μαχητικότητα θέλουμε να δούμε τι σημαίνει να ζωντανεύουν ο αγώνας και η φροντίδα, η αγωνιστικότητα και η τρυφερότητα, χέρι-χέρι.

Παρόλα αυτά, οι ιστορικοί συσχετισμοί και οι σημερινές αποδόσεις της μαχητικότητας είναι πολύπλοκες. Ιστορικά, η μαχητικότητα συνδέεται συχνά με τον μαρξιστικό-λενινιστικό και μαοϊκό αβανγκαρντισμό και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι ιδεολογίες έχουν διαποτίσει την επαναστατική ταξική πάλη και τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες. Αυτά τα ιδεώδη της μαχητικότητας έχουν αμφισβητηθεί, ιδίως από μαύρες, Αυτόχθονες και μετα-αποικιακές φεμινίστριες, οι οποίες έχουν επισημάνει τις παγίδες της άκαμπτης ιδεολογίας, της πατριαρχικής ηγεσίας και της παραμέλησης της φροντίδας και της αγάπης. Η παραδοσιακή φιγούρα του μαχητή

15 "Militant," Wikipedia, <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Militant&oldid=754366474> (όπως ήταν προσβάσιμο στις 12 Δεκεμβρίου 2016).

-γεμάτος ζήλο, άκαμπτος και αδίστακτος- έχει αμφισβητηθεί και από τους καταστασιακούς, τον αναρχισμό, τον φεμινισμό, τις κουίρ πολιτικές και άλλα ρεύματα που έχουν συνδέσει την άμεση δράση και τον αγώνα με την απελευθέρωση της επιθυμίας, δίνοντας έμφαση στη σημασία της δημιουργικότητας και του πειραματισμού. Από αυτή τη σκοπιά, ο μαχητικός είναι αυτός που προσπαθεί διαρκώς να ελέγχει τα πράγματα, να αναλαμβάνει την ευθύνη, να εκπαιδεύει, να ριζοσπαστικοποιεί κ.ο.κ. Αυτό το είδος μαχητή τείνει να βρίσκεται δύο βήματα πιο πίσω από τους μετασχηματισμούς ενόσω αυτοί εκδηλώνονται, βρίσκοντας διαρκώς ότι τους λείπει η σωστή ανάλυση ή στρατηγική, επιβάλλοντας πάντα ένα πλαίσιο ή ένα πρόγραμμα.

Η σημερινή συζήτηση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας συνδέει τις φιγούρες της μαχητικότητας με το Ισλαμικό Κράτος (ISIL), τους Ταλιμπάν και άλλες ομάδες που χαρακτηρίζονται εχθροί των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους. Με αυτόν τον τρόπο, το φάντασμα του «μαχητικού εξτρεμιστή» παρέχει δικαιολογία για περαιτέρω στρατιωτικοποίηση, την επιτήρηση, τον ιμπεριαλισμό και την ισλαμοφοβία. Η ύποπτη παρουσία ενός μαχητή είναι αρκετή για να μετατραπεί μια ολόκληρη περιοχή σε ζώνη κρούσης, στην οποία όλοι οι άνδρες στρατιωτικής ηλικίας θεωρούνται μαχητές του εχθρού και όλοι οι υπόλοιποι παράπλευρες απώλειες. Στο πλαίσιο αυτού του λόγου, ο μαχητικός είναι όλο και περισσότερο ο απόλυτος Άλλος, ο οποίος πρέπει να γίνει στόχος με σκοπό το θάνατο ή την επ' άοριστον κράτηση. Σε όλες αυτές τις αναπαραστάσεις -από τον μαοϊκό αντάρτη μέχρι τον εξτρεμιστή τρομοκράτη- η φιγούρα του μαχητή τείνει να συνδέεται με την έντονη πειθαρχία, το καθήκον και τον ένοπλο αγώνα, και αυτοί οι τρόποι ύπαρξης συχνά τίθενται σε αντίθεση με το να είσαι εύπλαστος, δεκτικός ή ευαίσθητος. Είναι σαφές ότι η μαχητικότητα σημαίνει θέληση για μάχη, αλλά στις κυρίαρχες αναπαραστάσεις της, είναι ψυχρή και υπολογιστική.

Ταυτόχρονα, υπάρχουν και άλλα ρεύματα μαχητικότητας που δημιουργούν χώρο για τον μετασχηματισμό και την απόλαυση. Όταν της πήραμε συνέντευξη, η κουίρ Φιλιππινέζα διοργανώτρια Melanie Matining μίλησε για τη δυνατότητά της να καταρρίψει τα στερεότυπα:

Η λέξη «μαχητικότητα» είναι για μένα πολύ, πολύ δύσκολη. Χρησιμοποιήθηκε πολύ στην οργάνωση των Φιλιππίνων/Φιλιππινέζων. Τη συνέδεα πάντα με το στρατιωτικό βιομηχανικό σύστημα και δεν ήθελα να το μιμηθώ. Και μετά, καθώς άρχισα να αναλύω αυτά που πραγματικά πρέπει να κάνουμε... Ως Ασιάτισσα, το να είσαι μαχητική - αυτό είναι πραγματικά γαμάτο. Καταρρίπτει τα στερεότυπα της υποτακτικότητας. Η έννοια της μαχητικότητας είναι κάτι καινούργιο για μένα, και για να την αγκαλιάσω αφήνω στην άκρη τις αντιλήψεις για το ποια υποτίθεται ότι είμαι.¹⁶

Η καλλιτέχνης και συγγραφέας Jackie Wang υποστηρίζει ότι η μαχητικότητα δεν είναι μόνο απαραίτητη από άποψη τακτικής, αλλά είναι και μεταμορφωτική για όσους την ενσωματώσουν. Στο πλαίσιο της αντι-Μαυρότητας (*anti-Blackness*) στις Ηνωμένες Πολιτείες, η Wang δείχνει πώς η κατηγορία του «εγκλήματος» έχει κατασκευαστεί γύρω από τη μαυρότητα και πώς η μαζική φυλάκιση έχει οδηγήσει σε μια πολιτική ασφάλειας και αξιοπρέπειας που στηρίζεται σε ισχυρισμούς αθωότητας, οι οποίοι αντιπαραβάλλονται εμμέσως με την (μαύρη) ενοχή και εγκληματικότητα. Η απόρριψη της πολιτικής της αθωότητας σημαίνει την αμφισβήτηση της διχοτομίας αθώος/εγκληματίας και της θεσμοθετημένης βίας που την υποκρύπτει. Αυτή η μορφή μαχητικότητας, υποστηρίζει η Wang, «δεν έχει να κάνει με την υιοθέτηση μιας συγκεκριμένης θεωρητικής στάσης ή μιας συγκεκριμένης οπτικής - πρόκειται για μια βιωμένη θέση».¹⁷

Αντλώντας από τον Frantz Fanon, η Wang γράφει ότι η μαχητικότητα έχει την ικανότητα «να μεταμορφώνει τους ανθρώπους και να 'αλλάζει' ριζικά την ύπαρξή τους, ενθαρρύνοντάς τους, αφαιρώντας την παθητικότητά τους και καθαρίζοντάς τους από τον «πυρήνα της απελπισίας» που έχει αποκρυσταλλωθεί στο σώμα τους».¹⁸ Η βιωμένη μαχητικότητα, από αυτή την άποψη, είναι συνδεδεμένη από τη φύση της με μια διαδικασία μετασχηματισμού που απελευθερώνει

16 Melanie Matining, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, από κοντά, 6 Μαΐου 2014.

17 Jackie Wang, "Against Innocence: Race, Gender and the Politics of Safety," LIES Journal 1 (2012), σ. 13.

18 Jackie Wang, "Against Innocence: Race, Gender and the Politics of Safety," LIES Journal 1 (2012), σ. 13.

την αθωότητα από τον κόμπο της υποταγής, αμφισβητεί τις νεκροτομικές λογικές της αντι-Μαυρότητας, και ανοίγει νέα πεδία αγώνα.

Όταν ρωτήσαμε τον Αυτόχθονα πολιτικό θεωρητικό Glen Coulthard για την αντίληψή του σχετικά με τη μαχητικότητα στο πλαίσιο της αναζωογόνησης των Αυτοχθόνων, την αποκάλεσε «αναδυόμενο ριζοσπαστισμό» που αποσταθεροποιεί τις σχέσεις κυριαρχίας.¹⁹ Το έργο του Coulthard επικεντρώνεται στην αναζωογόνηση των Αυτοχθόνων και την αντίσταση στην αποικιοκρατία. Αποκαλύπτει τους τρόπους με τους οποίους η Αυτοκρατορία αναπαριστά την καταπίεση των αυτοχθόνων πληθυσμών ως ένα πλέγμα προσωπικών αδυναμιών και «θεμάτων» που πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω της αποικιακής αναγνώρισης και συμφιλίωσης. Επικεντρώνεται επίσης στην άρνηση και την αντίσταση των Αυτοχθόνων, στην επανεκτίμηση των Αυτόχθονων παραδόσεων και σε μια άνοδο της μαχητικότητας και της άμεσης δράσης των Αυτόχθονων. Η μαχητικότητα, στο πλαίσιο της αναζωογόνησης των Αυτοχθόνων, αφορά την ικανότητα κατάρριψης των αποικιοκρατικών δομών ελέγχου, συμπεριλαμβανομένου του μονοπωλίου του κράτους στη νόμιμη χρήση βίας-είναι μια ρήξη με την προσπάθεια του αποικιοκρατικού κράτους να υποτάξει τους Αυτόχθονες και να εξασφαλίσει τη συνεχή εκμετάλλευση της γης των Αυτοχθόνων. Αυτή η αναδυόμενη μαχητικότητα δεν βασίζεται σε ένα ενιαίο πρόγραμμα ή ιδεολογία, αλλά πηγάζει από σχέσεις, όπως λέει ο Coulthard:

Είναι αναδυόμενη με την έννοια ότι είναι από τα κάτω προς τα πάνω. Αλλά αναδύεται επίσης από κάτι, που δεν είναι άλλο από αυτές τις σχέσεις με τη γη, τον τόπο, την κοινότητα. Αυτό είναι το αναδυόμενο. Αναδυόμενο δεν σημαίνει εντελώς νέο, διότι αυτές οι σχέσεις με τον τόπο δεν είναι καινούργιες. Πάντα υπήρχαν και πάντα ξανααναδύονται. Έρχονται σε κύκλους. Η διαρκώς-αναδυόμενη μαχητικότητα ενεργείται μέσω στρατηγικών διαχείρισης, μέσω της αναγνώρισης, της διαρρύθμισης, ή ό,τι άλλο. Αυτό έχει τα αποτελέσματά του: αμβλύνει την κρίση, ξεπερνά προσωρινά τις αντιφάσεις. Και τότε η μαχητικότητα θα αναδυθεί ξανά. Και το έχουμε δει αυτό τέσσερις πέντε

19 Glen Coulthard, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, από κοντά, 16 Μαρτίου 2016.

φορές τον τελευταίο μισό αιώνα, αυτή τη σειρά στρατηγικών ανάσχεσης/διαχείρισης.

...Αυτό που πάντα προηγείται είναι η εμπρόθετη δράση (agency) των Αυτοχθόνων λαών, και το κεφάλαιο και το κράτος βρίσκονται συνεχώς σε άμυνα, αντιδρώντας. Σε αντίθεση με τη σκέψη ότι αντιδρούμε πάντα στην αποικιοκρατία, όταν κατέχουμε το προνόμιο. Είναι αυτή την αναγεννημένη υποκειμενικότητα των αυτοχθόνων που το κράτος προσπαθεί διαρκώς να καταστείλει ή να υποτάξει. Και επιτυγχάνει, αλλά ποτέ δεν επιτυγχάνει απόλυτα. Και κοχλάζει, βγαίνει στην επιφάνεια και μια νέα τεχνολογία αναπτύσσεται προκειμένου να τη διαχειριστεί, και η συμφιλίωση είναι το πιο πρόσφατο εργαλείο που κάνει αυτή τη δουλειά. Αλλά είναι πάντα λόγω της επίμονης παρουσίας μας: δεν έχουμε φύγει ποτέ και αρθρώνουμε εναλλακτικές με λέξεις και πράξεις.²⁰

Αυτή η αντίληψη της μαχητικότητας ως αναδυόμενης είναι σημαντική επειδή δεν προκύπτει από το πουθενά ή από μια πεφωτισμένη πρωτοπορία στρατιωτικοποιημένων ανδρών που θεωρούν ότι μπορούν να δουν τα πράγματα πιο καθαρά από τους απλούς ανθρώπους. Προέρχεται από τη συνεχιζόμενη άρνηση των αυτοχθόνων λαών να εγκαταλείψουν τον τρόπο ζωής τους. Όπως γράφουν η Kiera Ladner και η Leanne Betasamosake Simpson στην εισαγωγή τους στο *This is an Honour Song* (Αυτό είναι Τραγούδι Τιμής),

Το καλοκαίρι του 1990 έφερε μερικά ισχυρά φάρμακα στο Turtle Island. Στην Όκα πολλοί Καναδοί συνάντησαν για πρώτη φορά τον θυμό, την αντίσταση και την αντιπαράθεση των ιθαγενών, και η αντίσταση σύντομα ονοματίστηκε τόσο «Κρίση της Όκα» όσο και «Κρίσεις της Όκα» από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης. Αλλά για τους Kanien'kehaka (Mohawk) του Kanehsata:ke, οι οποίοι έκαναν πράξη την ευθύνη να φροντίσουν τη γη τους, αυτή δεν ήταν μια «κρίση» στην Όκα, ούτε αφορούσε τη μη-Ιθαγενή πόλη «Όκα». Ήταν για τα 400 χρόνια αποικιακής αδικίας. Αντίστοιχα, για τους Kanien'kaehaka από το Kahnawake και το Akwesasne που δημιούργησαν «κρίσεις» στήνοντας τα δικά τους οδοφράγματα στη γέφυρα Mercier ή κινητοποι-

20 Glen Coulthard, συνέντευξη στους carla bergman και Nick Montgomery, από κοντά, 16 Μαρτίου 2016.

ώντας ή/και μεταφέροντας υποστήριξη (πόρους) στο *Kanehsata:ke*, αυτό δεν είχε πραγματικά καμία σχέση με την *Oka*, μια γέφυρα ή ένα γήπεδο γκολφ. Ήταν για τα 400 χρόνια αντίστασης. Όπως κάθε έθνος αυτοχθόνων που είναι υπό την κατοχή του Καναδά, οι *Haudenesaunee* αντιμετωπίζουν τις κρατικές/εποικιστικές κοινωνίες και τις κυβερνήσεις τους από τότε που οι κοινωνίες αυτές άρχισαν να απειλούν την κυριαρχία, την αυτοδιάθεση και τη δικαιοδοσία των *Haudenesaunee*. Αυτή δεν ήταν μια αρχή. Ούτε ήταν το τέλος. Ήταν το αποκορύφωμα πολλών, πολλών ετών αντίστασης των *Ojibwehoniwe* που οδήγησαν στην απόφαση να υψώσουν οδοφράγματα για να υπερασπιστούν και να επιστήσουν την προσοχή στην ηθική της γης των *Haudenesaunee*, τις ευθύνες των συμφωνιών και τη διακυβέρνηση.²¹

Η αναζωογόνηση των Αυτοχθόνων και γεγονότα όπως αυτά της *Oka* δεν είναι απολαυστικά με την έννοια του να είσαι χαρούμενος, αλλά με την έννοια ότι είναι βαθιά μετασχηματιστικά και ικανά να ενεργοποιήσουν την αλληλεγγύη σε όλο το *Turtle Island*. Αλλά σε αντίθεση με τις μαρξιστικές αντιλήψεις για τη μαχητικότητα, σύμφωνα με τις οποίες η πρωτοπορία υποτίθεται ότι εγκαινιάζει μια παγκόσμια επανάσταση, είναι σαφές ότι οι αγώνες των Αυτοχθόνων δεν εμπλέκουν τους πάντες με τον ίδιο τρόπο. Καθώς γκρεμίζει τις αποικιακές δομές ελέγχου και στέρξης, η αναζωογόνηση των Αυτοχθόνων εμπλέκει εμάς, τους εποίκους, με σύνθετους τρόπους: αναστατώνει εμάς και τη σχέση μας με τη γη και τον τόπο, και θέτει υπό αμφισβήτηση τις δοσμένες ιδέες για το ποιοι είμαστε, τις ευθύνες και τις συνειδητές μας, τι σημαίνει να ζούμε εδώ, και τις δοσμένες ιδέες μας για το τι είναι το «εδώ». Μας αναγκάζει να μάθουμε, μαζί, πώς να στηρίξουμε την αναζωογόνηση των Αυτοχθόνων και να αντισταθούμε στην αποικιοκρατική βία των εποίκων.

Η απολαυστική μαχητικότητα έχει επίσης αναδυθεί σε χώρους όπου οι άνθρωποι δημιουργούν την ικανότητα να πορευτούν με την απόγνωση και την απελπισία, να την πολιτικοποιήσουν. Στη μελέτη της για το κούιρ κίνημα ACT UP, η κούιρ θεωρητικός και ακτιβίστρια *Deborah Gould* δείχνει πώς οι μαχητικές τους τακτικές δεν κέρδισαν

21 Kiera L. Ladner and Leanne Simpson, επιμ., *This Is an Honour Song: Twenty Years since the Blockades* (Winnipeg: Arbeiter Ring, 2010), σ. 1.

μόνο θεσμικές νίκες που παρέτειναν και έσωσαν ζωές- αποτελούσαν επίσης μια διαδικασία κοσμο-δημιουργίας:

Από το ξεκίνημά της και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της, η ACT UP ήταν ένας χώρος για τη μάχη ενάντια στην κρίση του AIDS, αλλά ήταν πάντα και κάτι περισσότερο από αυτό. Ήταν ένας χώρος για να επεξεργαστείς κριτικές του status quo, να φανταστείς εναλλακτικούς κόσμους, να εκφράσεις θυμό, να αφηγήσεις την εξουσία, να δημιουργήσεις σεξουαλικές και άλλες οικειότητες, να εξασκήσεις τη μη ιεραρχική διακυβέρνηση και αυτοδιάθεση, να διαφωνήσεις, να αναδιαμορφώσεις ταυτότητες, να βιώσεις νέα συναισθήματα, να αλλάξεις.²²

Η μαχητικότητα της ACT UP δεν αφορούσε μόνο μια διάθεση να είσαι συγκρουσιακός και να αφηφάς τις συμβάσεις της ετεροφυλόφιλης κοινωνίας και της κυρίαρχης γκέι και λεσβιακής πολιτικής- το κίνημα δημιούργησε επίσης ερωτικά φορτισμένες κουίρ ατμόσφαιρες και διαρκή δίκτυα φροντίδας και υποστήριξης για τα μέλη που νόσησαν. Καταλυόμενο από τη θλίψη και την οργή, άνοιξε τους πολιτικούς ορίζοντες και άλλαξε το τι ήταν δυνατό να σκέφτονται, να κάνουν και να αισθάνονται οι άνθρωποι μαζί. Όταν ρωτήσαμε τον διανοούμενο Sebastián Touza που ζει στην Αργεντινή σχετικά με τη μαχητικότητα, μίλησε για τον κίνδυνο να την ορίσουμε μια κι έξω:

Δεν ξέρω αν η μαχητικότητα μπορεί να οριστεί «ως τέτοια». Πιθανώς δεν είναι καλή ιδέα να την ορίσουμε με αυτόν τον τρόπο, διότι αυτό θα συνεπαγόταν μια γενική άποψη, μια εναλλάξιμη και αφηρημένη έννοια, που θα ίσχυε για όλες τις καταστάσεις. Αλλά, από την άλλη πλευρά, θα έλεγα ότι μαχητικός/η είναι κάποιος/α που αγωνίζεται για δικαιοσύνη στην κατάσταση... Έτσι πρέπει να δώσουμε προσοχή στην κατάσταση, στις συναντήσεις που λαμβάνουν χώρα σε αυτήν, στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η επεξεργασία του νοήματος εκεί, στις υποκειμενικότητες που προκύπτουν ως αποτέλεσμα αυτών των συναντήσεων.²³

22 Deborah B. Gould, *Moving Politics: Emotion and ACT UP's Fight against AIDS* (Chicago: University of Chicago Press, 2009), σ. 178.

23 Sebastián Touza, συνέντευξη στους Nick Montgomery και carla bergman, μέσω email, 2 Φεβρουαρίου 2016

Αυτή η «εντοπισμένη» μαχητικότητα δεν ξεκινά από μια προκατασκευασμένη έννοια της δικαιοσύνης. Πρόκειται για μια προσπάθεια αποτελεσματικής παρέμβασης στο εδώ και τώρα, βασισμένη σε μια ικανότητα να συντονίζεσαι με τις σχέσεις. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η άποψη του Touza για τον αγώνα των Μητέρων της Plaza de Mayo, μιας φεμινιστικής οργάνωσης που δημιουργήθηκε ως αντίσταση στη στρατιωτική καταστολή στην Αργεντινή τη δεκαετία του 1970:

Οι Μητέρες δεν προέκυψαν από στρατηγικά σχέδια αλλά από τα κάτω: από τον πόνο των μητέρων που αναζητούσαν να ξαναβρούν τα παιδιά τους που είχαν απαχθεί, βασανιστεί και «εξαφανιστεί» από το κράτος. Επειδή δεν έχουν διαχωρίσει τα συν-αισθήματα από την πολιτική δραστηριότητα, οι Μητέρες δεν βλέπουν ποτέ η μια την άλλη ως μέσο προς τον σκοπό. Καμία δεν πρέπει να υποβαθμιστεί για να ενισχυθεί η οργάνωση. Αντίθετα, θεωρούν η μία την άλλη ως σκοπό αυτόν καθαυτόν. Αυτό που τις ενώνει δεν είναι μια ιδέα αλλά το συν-αίσθημα, η αγάπη και η φιλία που προκύπτει από την αλληλοϋποστήριξη, το μοίρασμα οικείων συναισθημάτων, στιγμών απόλαυσης και λύπης. Οργανώνονται μέσω της συναίνεσης, η οποία δεν θεωρείται σύστημα λήψης αποφάσεων ή επίλυσης συγκρούσεων, αλλά ως άμεση εμπλοκή με τη ζωή της μιας με την άλλη. Όπως σε μια εδραιωμένη πλέον από καιρό φεμινιστική παράδοση, γι' αυτές το προσωπικό είναι πολιτικό. Οι Μητέρες καθοδηγούνται από μια ηθική οικείων πεποιθήσεων, η άσκηση της οποίας δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από την καθημερινή ζωή. Έχουν μια βαθιά δυσπιστία απέναντι στις ιδεολογίες και τις κομματικές γραμμές και είναι υπερήφανες για την αυτονομία τους από το κράτος, τα πολιτικά κόμματα, τα συνδικάτα και τις ΜΚΟ. Η αυτονομία τους δεν συνίσταται στην καταπολέμηση μιας κυρίαρχης ιδεολογίας, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει την ανάγκη για τις εξειδικευμένες γνώσεις ενός κόμματος πρωτοπορίας, αλλά μάλλον... στην επιβεβαίωση των απελευθερωτικών πτυχών της λαϊκής κουλτούρας που ήδη υπάρχουν ανάμεσά τους.²⁴

24 Sebastián Touza, "Antipedagogies for Liberation Politics, Consensual Democracy and Post-Intellectual Interventions" (PhD dissertation, Simon Fraser University, 2008), σ. 136-7. https://www.academia.edu/544417/Antipedagogies_for_liberation_politics_consensual_democracy_and_post-intellectual_interventions

Οι Μητέρες αποτελούν ένα ισχυρό παράδειγμα του πώς η μαχητικότητα συχνά πηγάζει από την καθημερινή ζωή και τους δεσμούς συγγένειας (kinship), παρά από αφηρημένες ιδεολογικές ή ηθικές δεσμεύσεις. Αυτοί οι αγώνες τελικά εξασθένησαν ή απορροφήθηκαν από την Αυτοκρατορία, τουλάχιστον εν μέρει. Η κυβέρνηση της Αργεντινής άρχισε τελικά να χρησιμοποιεί τον λόγο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άρχισε να προσφέρει χρήματα και υπηρεσίες ως μια προσπάθεια να επανανομιμοποιήσει το κράτος και να ανακτήσει τον έλεγχο, προκαλώντας βαθιές διαιρέσεις ανάμεσα στις Μητέρες και σε άλλα κινήματα στην Αργεντινή.²⁵

Η κυβέρνηση του Καναδά προχώρησε σε διαπραγματεύσεις για να υπογραφούν συνθήκες, λόγους συμφιλίωσης και άλλες επίσημες διαδικασίες σε μια προσπάθεια να καταστείλει την αναζωογόνηση και τη μαχητικότητα των Αυτοχθόνων. Όπως εξηγεί ο Coulthard παραπάνω, οι νέες μορφές μαχητικότητας τείνουν να προκαλούν νέες στρατηγικές περιορισμού και απορρόφησης από το κράτος, οδηγώντας στην επινόηση νέων μορφών αγώνα. Κανένα από αυτά τα κινήματα δεν έμεινε παγωμένο σε μια μορφή: με διάφορους τρόπους μετασχηματίστηκαν, διαλύθηκαν, μετατοπίστηκαν ή θεσμοθετήθηκαν. Αλλά το γεγονός ότι η Αυτοκρατορία εφευρίσκει πάντα νέες μορφές ανάσχεσης δεν αποτελεί απόδειξη ότι τα κινήματα έχουν «αποτύχει» ή παραπλανήθηκαν. Ο απολαυστικός μετασχηματισμός μερικές φορές υποχωρεί και ρέει, αιχμαλωτίζεται ή συνθλίβεται, γίνεται πιο διακριτικός ή διαχέεται στην καθημερινή ζωή, αλλά πάντα επανεμφανίζεται και ανανεώνεται.

Η μαχητικότητα δεν είναι ένα σταθερό ιδεώδες που πρέπει να προσεγγίσουμε. Δεν μπορούμε να γίνουμε «σαν» ένα μαχητή επειδή η μαχητικότητα -με τον τρόπο που την εννοούμε εδώ- είναι μια πρακτική που βασίζεται στην ιδιαιτερότητα των καταστάσεων. Δεν μπορούμε να γίνουμε αυτά τα παραδείγματα, ούτε πρέπει να τα κοιτάμε ως ιδανικά. Αντί να περιορίζουμε τη απολαυστική μαχητικότητα σε έναν σταθερό τρόπο ύπαρξης ή σε ένα σύνολο χαρακτη-

25 Για μια πληρέστερη συζήτηση αυτών των δυναμικών, βλέπε Marina Sitrin, *Everyday Revolutions: Horizontalism and Autonomy in Argentina* (Λονδίνο: Zed Books, 2012).

ριστικών, τη βλέπουμε να αναδύεται και μέσα στις σχέσεις, ή μέσα από τις σχέσεις που έχουν οι άνθρωποι μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ότι πάντα θα έχει διαφορετική μορφή, με βάση τις αναδυόμενες συνδέσεις, τις σχέσεις και τις πεποιθήσεις που την εμπυχώνουν.

Σε σχέση με αυτό, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να διστάζουμε, να μην αφήσουμε το τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη μαχητικότητα να γίνει μια άλλη μορφή άκαμπτου ριζοσπαστισμού. Δεν ενθουσιάστηκαν όλοι όσοι μιλήσαμε με αυτή τη λέξη. Για παράδειγμα, στη συνέντευξή μας, η συγγραφέας και καλλιτέχνης Margaret Killjoy ήταν αμφίθυμη, τονίζοντας τη σύνδεση της μαχητικότητας με τον ένοπλο αγώνα:

Υποθέτω ότι το βλέπω ως κάποια που συμμετέχει «ενεργά» στην προσπάθεια να προωθήσει τη ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή, και μάλιστα με μη ρεφορμιστικό τρόπο. Είναι μια επικίνδυνη ορολογία... Δεν τη χρησιμοποιώ πολύ η ίδια ... γιατί, φυσικά, ο πρώτος συνειρμός που φαίνεται να προκαλεί είναι αυτός του ένοπλου αγώνα, ο οποίος απέχει πολύ από μια καθολικά εφαρμόσιμη στρατηγική ή τακτική.²⁶

Ελπίζουμε ότι η απολαυστική μαχητικότητα επιτρέπει ερωτήματα και αβεβαιότητες που πολύ συχνά λειαινούνται από τις συμβατικές αντιλήψεις για τη μαχητικότητα. Αναγνωρίζουμε επίσης ότι πολλοί θα εξακολουθούν να προτιμούν διαφορετική γλώσσα. Δεν υπονοούμε ότι όλοι οι απολαυστικοί αγώνες μοιράζονται μια ιδεολογία, ένα πρόγραμμα ή ένα σύνολο τακτικών. Αυτό που μοιράζονται τα παραπάνω παραδείγματα είναι ότι εκφράζουν μια μορφή μαχητικότητας που συντονίζεται με τις τοπικές τους καταστάσεις και προκύπτει από τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις σχέσεις των ανθρώπων. Αυτό που αποκαλούμε απολαυστική μαχητικότητα δεν έχει ένα περιεχόμενο που μοιραζόμαστε από κοινού, εντούτοις πιστεύουμε ότι υπάρχουν αξίες και ευαισθησίες που μοιραζόμαστε. Μάλλον πρόκειται για ένα συντονισμό και μια ενεργοποίηση της συλλογικής δύναμης που μοιάζει διαφορετική παντού, γιατί παντού είναι διαφορετικά.

26 Margaret Killjoy, συνέντευξη στους carla bergman and Nick Montgomery, μέσω email, 8 Μαρτίου 2014.

Εκτός από αυτά τα πολύ ορατά παραδείγματα, η απολαυστική μαχητικότητα ζει επίσης στην τέχνη και την ποίηση που διευρύνει τις ικανότητες των ανθρώπων να σκέφτονται και να αισθάνονται με νέους τρόπους. Εκφράζεται σε αθόρυβες μορφές ανατροπής και σαμποτάζ, καθώς και σε όλες τις μορφές φροντίδας, σύνδεσης και υποστήριξης που αψηφούν την απομόνωση και τη βία της Αυτοκρατορίας. Δεν αφορά έναν συγκεκριμένο τρόπο ύπαρξης αλλά ένα ανοιχτό γίγνεσθαι ξεκινώντας από οπουδήποτε και αν βρίσκονται οι άνθρωποι.

Ξεκινώντας από το σημείο στο οποίο οι άνθρωποι βρίσκονται

Η απόλαυση δεν προκύπτει από το κυνήγι ενός μακρινού στόχου, αλλά από τον αγώνα μέσα στην ίδια σου την κατάσταση. Συχνά ξεσπά μέσα από την ικανότητα να λες όχι, να αρνείσαι ή να επιτίθεσαι στην εξουθενωτική μορφή ζωής που προσφέρει η Αυτοκρατορία. Μπορεί να προκύψει μέσα από μια εξέγερση ή ένα οδόφραγμα. Ή μπορεί να έρθει από την άρνηση των προσφορών της Αυτοκρατορίας για ανούσια ευτυχία, ή μέσω της ικανότητας να είσαι παρών/ούσα πενθώντας. Τελικά εναπόκειται στους ανθρώπους να το καταλάβουν αυτό μόνοι τους, συνθέτοντας χειρονομίες, ιστορίες, σχέσεις, συναισθήματα, υφές, παγκόσμια γεγονότα, γειτονιές, προγόνους, γλώσσες, εργαλεία και σώματα με τρόπο που να επιτρέπει κάτι νέο, βαθαίνοντας μια ρωγμή στην Αυτοκρατορία. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την άκαμπτη, μάτσο μαχητικότητα που προσπαθεί να ελέγξει την αλλαγή από τα πάνω. Δεν μπορεί να είναι ένα είδος πιο-ριζοσπαστικής-από-εσένα στάσης που καταλαμβάνει μια σταθερή θέση ή υποστηρίζει έναν και μόνο δρόμο προς τα εμπρός.

Πώς δημιουργούμε καταστάσεις όπου αισθανόμαστε πιο ζωντανό και ικανό απ' ότι πριν; Τι κάνει την αδιαλλαξία της καταπίεσης να μοιάζει λιγότερο σταθερή; Τι θα μπορούσε να δημιουργήσει περισσότερο χώρο για να κινούμαστε και να αναπνέουμε; Τι δίνει τη δύναμη στους ανθρώπους να αρνηθούν τις πολύ συνηθισμένες παγίδες του ηθικισμού, της σαφήνειας ή της τελειομανίας υπέρ της αύξησης της συλλογικής δύναμης και της δημιουργικότητας; Οι απαντήσεις

σε αυτά τα ερωτήματα είναι απείρως ποικίλες και πολύπλοκες. Η μαχητικότητα για το συλλογικό έχει να κάνει με την εμπιστοσύνη στις ικανότητες των ανθρώπων να βρουν από κοινού αυτόν τον δρόμο προς τα εμπρός, μαζί με μια προθυμία να συμμετάσχουν ανοιχτά στη διαδικασία.

Τίτλος πρωτοτύπου
carla bergman and Nick Montgomery
Joyful Militancy
Building Thriving Resistance in Toxic Times
2017
AK Press
theanarchistlibrary.org

Η παρούσα έκδοση δημοσιεύεται κατόπιν συμφωνίας
με τους συγγραφείς και τις AK Press.
Μετάφραση/ έκδοση: ΠΑΤ (Προσωρινή Ακαδημία Τεχνών/ Ελπίδα Καραμπά,
Βαγγέλης Βλάχος, Δέσποινα Ζευκιλή, Γιώτα Ιωαννίδου), Οκτώβριος 2023

Η έκδοση του *Για μια απολαυστική μαχητικότητα* των Carla Bergman and Nick Montgomery πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διοργάνωσης «έξω φρενών από ευχαρίστηση» σε επιμέλεια της Νάντιας Αργυροπούλου και οργάνωση του Δήμου Χαλανδρίου. Η μετάφραση και η έκδοση θεωρητικών κειμένων είναι σταθερή πρακτική της Προσωρινής Ακαδημίας Τεχνών. Η χειρονομία της μετάφρασης και των μικροεκδόσεων είναι μια μαχητική τοποθέτηση απέναντι στις κυρίαρχες γλώσσες και γεωγραφίες.

Π
Α
Τ